

Bruxelles, 23.3.2020
COM(2020) 104 final

RAPORT AL COMISIEI

**CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI
SOCIAL EUROPEAN, COMITETUL REGIUNILOR ȘI BANCA EUROPEANĂ DE
INVESTIȚII**

**privind punerea în aplicare a Comunicării Comisiei referitoare la un parteneriat
strategic consolidat și reînnoit cu regiunile ultraperiferice ale UE**

1. INTRODUCERE

Prezentul raport evaluează progresele înregistrate în punerea în aplicare a comunicării intitulate “Un **parteneriat strategic** consolidat și reînnoit cu regiunile ultraperiferice ale Uniunii Europene” („comunicarea”)¹.

Regiunile ultraperiferice ale UE – Guadelupa, Guyana Franceză, Martinica, Mayotte, Réunion și Saint-Martin (Franța), Insulele Azore și Madeira (Portugalia) și Insulele Canare (Spania) – se confruntă cu **constrângeri** permanente legate de situarea lor la mare depărtare, dimensiunea mică, vulnerabilitatea la schimbările climatice și caracterul insular², care le frânează creșterea și dezvoltarea. În acest context, Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (articolul 349 din TFUE) prevede **măsuri specifice** pentru sprijinirea regiunilor ultraperiferice, inclusiv condiții adaptate pentru aplicarea dreptului Uniunii în aceste regiuni și pentru accesul la programele UE.

Dispersate prin Oceanul Atlantic, bazinul Caraibilor, America Latină și Oceanul Indian, regiunile ultraperiferice furnizează UE **resurse unice**: biodiversitate bogată, poziție strategică pentru activități spațiale și astrofizice, zone economice maritime extinse, apropiere de alte continente.

În octombrie 2017, Comisia a adoptat o comunicare care consolidează parteneriatul cu regiunile ultraperiferice și cu statele membre de care aparțin acestea și prin care și-a reafirmat angajamentul de a sprijini aceste regiuni pe calea lor către creștere. În aprilie 2018, Consiliul a salutat comunicarea și a invitat Comisia să continue să lucreze la măsuri specifice pentru aceste regiuni în conformitate cu articolul 349 din TFUE³.

Prezentul raport prezintă acțiunile întreprinse de Comisie, regiunile ultraperiferice și statele membre de care aparțin acestea în sectoarele prevăzute în comunicare⁴, evidențiază realizările⁵ și sugerează să se concentreze eforturile în direcția abordării schimbărilor climatice, a protejării biodiversității, a introducerii unei economii circulare și a stimulării energiei din surse regenerabile. Acestea sunt provocări cheie pentru respectivele regiuni, astfel cum sunt recunoscute în inițiativa emblematică Pactul ecologic european⁶, care subliniază faptul că Comisia va acorda o atenție deosebită regiunilor ultraperiferice, luând în considerare vulnerabilitatea acestora la schimbările climatice și la dezastrele naturale, precum și resursele lor unice, cum ar fi biodiversitatea și sursele regenerabile de energie. Raportul subliniază în continuare necesitatea de a consolida eforturile în alte sectoare-cheie, precum economia albastră și conectivitatea.

O nouă guvernare bazată pe un parteneriat puternic

Începând cu 2017, așa cum se prevede în comunicare, Comisia a luat în considerare în mod sistematic **preocupările și interesele** regiunilor ultraperiferice în **elaborarea politicilor**.

În 2018, Comisia a consacrat particularitățile regiunilor ultraperiferice în 21 de **propuneri pentru programele UE pentru perioada 2021-2027** într-o gamă largă de sectoare, inclusiv coeziune, agricultură, pescuit, cercetare, mediu, transport și conectivitate digitală, precum și

¹ COM(2017) 623 final.

² Toate regiunile ultraperiferice sunt insule sau arhipelaguri, cu excepția Guyanei Franceze, situată în America Latină.

³ Concluziile Consiliului Afaceri Generale din aprilie 2018.

⁴ Raportul acoperă acțiunile desfășurate de la adoptarea comunicării.

⁵ Anexele prezintă acțiunile întreprinse de fiecare regiune ultraperiferică și de statul membru de care aparține.

⁶ Pactul ecologic european – Comunicarea Comisiei COM (2019) 640 final, 11.12.2019.

cooperare internațională. Prin urmare, Comisia a creat noi oportunități și a asigurat dispoziții adaptate pentru aceste regiuni în majoritatea programelor UE.

În 2019, Comisia a recomandat Franței, Portugaliei și Spaniei să investească fonduri aferente politicii de coeziune în regiunile lor ultraperiferice pentru sectoare-cheie precum economia circulară, conectivitatea, competențe și părăsirea timpurie a școlii, în contextul rapoartelor de țară din cadrul **semestrului european**. În recomandările Consiliului specifice fiecărei țări, se solicită acestor state membre să folosească fonduri de coeziune, ținând seama de disparitățile regionale și de situația regiunilor ultraperiferice. Rapoartele de țară respective pentru 2020 evidențiază, de asemenea, particularitățile regiunilor ultraperiferice.

Comisia a analizat impactul posibil al **acordurilor comerciale** în curs de negociere asupra principalelor sectoare economice ale regiunilor ultraperiferice⁷. Drept urmare, acordul politic din 2019 privind partea comercială a acordului de asociere UE-Mercosur conține o clauză de salvagardare pentru a proteja producția locală a regiunilor ultraperiferice. Particularitățile regiunilor ultraperiferice sunt analizate în revizuirea, aflată în curs de desfășurare, a legislației privind ajutoarele de stat și a regimurilor speciale de impozitare din aceste regiuni.

Comisia a consultat regiunile ultraperiferice cu privire la nevoile lor și a oferit sprijin personalizat în consecință. De exemplu, Comisia a consultat regiunile ultraperiferice cu privire la nevoile lor de adaptare la schimbările climatice și le-a reflectat în cererea de propuneri din 2019 pentru programul LIFE⁸. În plus, a organizat două evenimente pentru a sprijini aceste regiuni în modelarea strategiilor de creștere albastră⁹. Regiunile ultraperiferice au depus eforturi sporite pentru a-și exprima interesele, contribuind cu aproximativ 30 de răspunsuri la consultările publice. În sfârșit, Comisia s-a adresat oamenilor din regiunile ultraperiferice prin intermediul dialogurilor cu cetățenii: în Martinica și Insulele Canare în 2018, în Insulele Azore și Madeira în 2019.

Fondurile politicilor UE în materie de coeziune, agricultură, pescuit și în domeniul maritim au utilizat mijloace semnificative pentru a sprijini investițiile locale consolidând parteneriatul cu regiunile ultraperiferice și cu statele membre respective, în special competitivitatea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri), ocuparea forței de muncă și incluziunea socială, mediu și conectivitate¹⁰. Sprijinul acordat din aceste fonduri se ridică la peste 13 miliarde EUR pentru perioada 2014-2020.

Comisia a înființat **două grupuri operative** dedicate sprijinirii insulei Réunion în tranziția energetică și a Insulelor Canare privind gestionarea deșeurilor, reunind serviciile Comisiei cu părțile interesate de la nivel național și regional.

Oficiul pentru statistică al UE (Eurostat) a creat o pagină de internet cu privire la datele regiunilor ultraperiferice¹¹. În 2019, Comisia a lansat un studiu pentru îmbunătățirea datelor și a cunoștințelor pentru gestionarea durabilă a pescuitului și conservarea stocurilor de pește din aceste regiuni. Oficiul pentru statistică din Franța cooperează cu Saint-Martin și cu Sint-Maarten pentru colectarea datelor locale. Oficiul pentru statistică din Portugalia colaborează cu Madeira și cu Insulele Azore cu privire la datele referitoare la agricultură, mare și

⁷ În Decizia (UE) 2020/13 a Consiliului privind directivele de negociere a acordurilor de parteneriat economic cu țările și regiunile din Africa, zona Caraibilor și Pacific, se afirmă că aceste acorduri „pot prevedea măsuri specifice în favoarea produselor din [regiunile ultraperiferice], care să vizeze integrarea lor în comerțul intraregional”.

⁸ *L'Instrument Financier pour l'Environnement* (Instrumentul financiar pentru mediu).

⁹ Forumul regiunilor ultraperiferice pentru afaceri maritime și pescuit în 2018 și 2019.

¹⁰ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

¹¹ Regiunile și orașele ilustrate: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/RCI/#?vis=outermost.economy&lang=en>

transport, Insulele Azore îmbunătățesc datele privind economia albastră, iar Insulele Canare - datele privind producția locală.

Comisia a consacrat preocupările regiunilor ultraperiferice într-un număr fără precedent de inițiative ale UE, iar regiunile și-au dublat eforturile pentru a contribui la elaborarea politicilor. Există posibilități de a explora în continuare potențialul grupurilor operative. Colectarea de date la nivelul regiunilor ultraperiferice este necesară pentru a sprijini elaborarea de politici adaptate la aceste regiuni.

2. PUNEREA ÎN VALOARE A ATUURILOR REGIUNILOR ULTRAPERIFERICE

Comunicarea evidențiază atuurile regiunilor ultraperiferice – inclusiv economia albastră, biodiversitatea, sursele regenerabile de energie – și prezintă acțiuni pentru a dezvolta oportunități în aceste sectoare în vederea sprijinirii creșterii.

Economia albastră

Comisia a consolidat cadrul juridic și financiar pentru a îmbunătăți economia albastră în regiunile ultraperiferice, asigurând în același timp o gestionare durabilă a resurselor marine și a ecosistemelor. În 2018, Comisia a revizuit **orientările privind ajutoarele de stat** ale UE, pentru a permite sprijinul public pentru achiziționarea de nave de pescuit în regiunile ultraperiferice, pe baza unui set de condiții care vizează asigurarea pescuitului durabil.

În plus, Comisia a propus **măsuri specifice** pentru regiunile ultraperiferice în Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime pentru perioada 2021-2027, inclusiv un buget alocat pentru aceste regiuni atât pentru investiții structurale, cât și pentru **compensarea** costurilor suplimentare. Mai mult, Comisia a propus ca fiecare stat membru să elaboreze un **plan de acțiune** pentru a aborda pescuitul și provocările legate de economia albastră durabilă în propriile regiuni ultraperiferice.

În 2019, Comisia a creat un Consiliu consultativ pentru regiunile ultraperiferice, pentru a consulta părțile interesate din aceste regiuni cu privire la problemele legate de pescuit, și s-a asigurat că, prin **acordul de asociere UE-Mercosur** părțile se angajează să combată pescuitul ilegal. În ceea ce privește capacitatea flotei, Comisia a prezentat, în 2019, o **evaluare a schemei de „intrare/ieșire”** în cadrul politicii comune în domeniul pescuitului. În comunicarea sa privind pactul ecologic, din decembrie 2019, Comisia a subliniat rolul central al economiei albastre în abordarea schimbărilor climatice și și-a anunțat intenția de a propune modalități de gestionare mai durabilă a spațiului maritim.

Consiliul a adoptat concluzii privind oceanele și mările, subliniind importanța politicilor europene în domeniul maritim și al pescuitului în sprijinirea economiei albastre a regiunilor ultraperiferice și vulnerabilitatea acestor regiuni la schimbările climatice care le afectează coastele, ecosistemele și biodiversitatea¹².

Regiunile ultraperiferice modelează **strategii pentru economia albastră**, care vizează obținerea unei utilizări durabile a resurselor marine și conservarea biodiversității – progresul este inegal și variază în ceea ce privește domeniul de aplicare și orientarea. Unele regiuni îmbunătățesc planificarea spațială maritimă pentru o mai bună utilizare a oceanelor, în special Insulele Azore, Madeira, Insulele Canare și insula Réunion, cu sprijinul Fondului european pentru pescuit și afaceri maritime. Multe regiuni au elaborat **măsuri de sprijin**, cum ar fi instrumente financiare pentru micii operatori (linia de credit pentru întreprinderile mici în Madeira, împrumuturi pentru operatorii mici în Guyana Franceză, ajutorul pentru achiziția de nave în Mayotte) și dezvoltarea competențelor (Martinica, Insulele Azore, Madeira).

Regiunile ultraperiferice investesc și în **sectoare emergente**, precum monitorizarea și explorarea spațiilor maritime (Observatorul Atlantic din Insulele Azore) sau energia marină regenerabilă (platforma PLOCAN din Insulele Canare). Toate regiunile ultraperiferice au încurajat **dezvoltarea durabilă a pescuitului** prin proiectul ORFISH, iar unele promovează turismul albastru durabil, de exemplu în Marea Caraibilor.

Pentru a stimula creșterea albastră, regiunile au nevoie de strategii de economie albastră adaptate și cuprinzătoare, care să înglobeze sectoarele tradiționale și inovatoare. În acest

¹² Concluziile Consiliului din 19 noiembrie 2019 privind oceanele și mările.

sens, sunt importante concentrarea asupra activităților inovatoare, îmbunătățirea cunoștințelor științifice despre pescuit și zonele marine, precum și maximizarea sprijinului național și al UE.

Agricultură și dezvoltare rurală

Propunerea Comisiei de a reforma **Politica agricolă comună 2021-2027** prevede condiții și derogări specifice care reflectă nevoile regiunilor ultraperiferice. Propunerile prevăd ca planurile strategice naționale să țină seama de circumstanțele specifice ale regiunilor ultraperiferice și ca aceste regiuni să beneficieze de ratele maxime de cofinanțare din cadrul **Fondului european agricol pentru dezvoltare rurală**, precum și de un set de condiții favorabile specifice.

În plus, Comisia a propus să se continue schema agricolă **POSEI** a UE pentru regiunile ultraperiferice, menținând astfel plățile directe către fermierii din aceste regiuni. În perioada 2017-2019, schema POSEI a sprijinit producția agricolă și ocuparea forței de muncă în regiunile ultraperiferice, a garantat furnizarea de produse agricole selectate în aceste regiuni și a atenuat costurile suplimentare ale transportului acestor produse

Cu sprijinul programelor lor de dezvoltare rurală cofinanțate de UE, regiunile ultraperiferice au ajutat tinerii fermieri să cultive și să comercializeze produse precum avocado, banane, trestie de zahăr și au dezvoltat măsuri de agromediu, precum și inițiative LEADER¹³. Aceste măsuri pun un accent puternic pe îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației rurale.

Mai multe regiuni ultraperiferice au elaborat **sisteme de calitate** pentru produsele agricole, în paralel cu măsuri de comercializare. Altele au investit în **noi tehnologii agricole**, cum ar fi cultivarea plantelor și a legumelor fără sol în Saint-Martin, utilizarea de aeronave pilotate de la distanță în Insulele Azore și testarea utilizării resurselor organice în Guyana Franceză. Guvernul francez dezvoltă, de asemenea, **instrumente de gestionare a riscurilor**, de exemplu pentru producția de banane.

Agricultura rămâne un sector-cheie: asigurarea calității și a inovării în producția locală, un venit echitabil pentru fermieri și optimizarea instrumentelor de sprijin sunt provocări-cheie care trebuie depășite.

Biodiversitate

Pentru a sprijini regiunile ultraperiferice să își conserve biodiversitatea unică, Comisia a lansat, în 2019, o cerere de proiecte adaptate la nevoile și la capacitatea acestor regiuni (Life4BEST). Comisia a propus ca **programul LIFE 2021-2027** să sprijine natura și biodiversitatea în regiunile ultraperiferice și să ofere o atenție specială acestor regiuni în criteriile sale de atribuire. În plus, proiectele în domeniul biodiversității sunt eligibile pentru finanțare în baza propunerii Comisiei pentru **Fondul european de dezvoltare regională 2021-2027**.

Comisia a evidențiat biodiversitatea unică a regiunilor ultraperiferice în cadrul Pactului său ecologic, în care schimbările climatice sunt prezentate ca fiind unul dintre factorii-cheie care determină declinul biodiversității.

Franța a intensificat eforturile pentru susținerea biodiversității în regiunile sale ultraperiferice, cu un plan de acțiune dedicat (2018). Agenția franceză pentru biodiversitate sprijină peste 80

¹³ Programul LEADER: „Liaison entre actions de développement de l'économie rurale” (Legături între acțiunile de dezvoltare a economiei rurale).

de proiecte în regiunile ultraperiferice. Portugalia a finanțat proiecte pentru sprijinirea rezervelor biosferei din Insulele Azore și Madeira. Guyana Franceză, Réunion, Guadelupa și Mayotte înființează agenții regionale în materie de biodiversitate. Martinica a lansat un program pentru conservarea și aprecierea biodiversității (2019), în timp ce Réunion și Insulele Azore protejează habitatele locale și speciile endemice cu sprijinul Fondului european de dezvoltare regională¹⁴ și al programului LIFE.

În plus, regiunile ultraperiferice și-au sporit cooperarea privind biodiversitatea cu **țările și teritoriile de peste mări sau cu țările terțe** în cadrul programelor Interreg.

Regiunile ultraperiferice găzduiesc o parte importantă din biodiversitatea UE, ceea ce constituie unul dintre principalele lor atuuri. Sunt necesare eforturi susținute și coordonate în cadrul politicilor pentru conservarea biodiversității acestor regiuni, explorându-se în același timp potențialul său.

Economia circulară

În cadrul **programului de lucru LIFE 2018-2020**, Comisia a vizat în mod specific regiunile ultraperiferice. **Gestionarea deșeurilor** în aceste regiuni figurează printre temele programului de lucru. Mai mult, la solicitarea Insulelor Canare și cu sprijinul Spaniei, Comisia a înființat un grup operativ pentru identificarea obstacolelor și modelarea soluțiilor pentru îmbunătățirea colectării, a reutilizării, a reciclării și a trasabilității deșeurilor pe aceste insule, reunind administrațiile europene, naționale, regionale și locale. În plus, Comisia a propus ca Fondul european de dezvoltare regională să sprijine tranziția la economia circulară în perioada 2021-2027.

În concluziile sale din octombrie 2019 privind economia circulară, Consiliul a subliniat necesitatea de a lua în considerare situația specifică a regiunilor ultraperiferice și de a asigura o tranziție echitabilă și favorabilă incluziunii. În plus, în martie 2020, Comisia a adoptat un nou plan de acțiune privind economia circulară, care acoperă întregul ciclu de viață al produselor și care se concentrează asupra sectoarelor cu intensitate ridicată, care evidențiază particularitățile regiunilor ultraperiferice.

În 2019, Franța a declarat intenția de a face progrese în direcția obiectivului „zero deșuri” în teritoriile sale de peste mări¹⁵. Regiunile franceze dezvoltă planuri regionale pentru prevenirea și gestionarea deșeurilor, iar Insulele Azore și-au revizuit planul strategic regional privind deșeurile.

Majoritatea regiunilor ultraperiferice elaborează planuri de acțiune în domeniul economiei circulare care includ producția și consumul durabile, precum și gestionarea deșeurilor. Mai multe regiuni au elaborat proiecte pentru introducerea de modele ale economiei circulare, reducerea deșeurilor și eliminarea deșeurilor de plastic. În perioada 2018-2019, majoritatea regiunilor ultraperiferice franceze au lansat cereri de proiecte pentru a dezvolta economia circulară, cu sprijinul agenției franceze pentru mediu și energie. De exemplu, Réunion a implementat 22 de proiecte legate de economia circulară, de la proiectare și durata de viață a produselor până la reciclare, Martinica a creat servicii de reparații și a organizat campanii de sensibilizare privind reducerea deșeurilor.

Regiunile ultraperiferice au mult de câștigat din punerea în aplicare a modelelor de economie circulară ca o condiție esențială pentru creșterea durabilă. Este importantă

¹⁴ Fondul european de dezvoltare regională a alocat peste 54 de milioane EUR pentru biodiversitate în regiunile ultraperiferice în perioada 2014-2020.

¹⁵ Trajectoire outre-mer 5.0.

intensificarea eforturilor privind gestionarea deșeurilor, în special privind îmbunătățirea circularității în gestionarea și tratarea deșeurilor biologice și în reducerea deșeurilor prin reutilizare sau reparații.

Schimbările climatice

În evaluarea sa din 2018 a **strategiei de adaptare a UE**, Comisia a subliniat necesitatea de a trece de la generarea de cunoștințe la utilizarea acestora pentru a modela acțiunea în regiunile ultraperiferice. Astfel cum a fost anunțat în Comunicarea privind **Pactul ecologic**, Comisia intenționează să adopte o strategie UE ambițioasă privind adaptarea la schimbările climatice. Programul de lucru LIFE 2018-2020 prevede în mod specific proiecte privind pregătirea pentru **fenomene meteorologice extreme** în regiunile ultraperiferice. În acest context, LIFE sprijină Guadelupa și Guyana Franceză în restabilirea ecosistemelor lor pentru a-și proteja teritoriile împotriva efectelor schimbărilor climatice, cum ar fi creșterea nivelului mării.

În plus, Comisia a propus ca domeniul schimbărilor climatice să se numere printre prioritățile sale de investiții în Fondul european de dezvoltare regională 2021-2027¹⁶. Mai mult, Comisia a alocat 49 de milioane EUR din **Fondul de solidaritate al Uniunii Europene** pentru a sprijini reconstrucția regiunilor Saint-Martin și Guadelupa, care au fost grav afectate de uraganele Irma și Maria în 2017. Acest fond a fost, de asemenea, mobilizat pentru a sprijini Insulele Azore, care au fost lovite de uraganul Lorenzo în octombrie 2019¹⁷.

În 2019, Franța a numit un delegat pentru a accelera **măsurile preventive și de adaptare** în regiunile ultraperiferice franceze. Insulele Azore au adoptat un program regional privind schimbările climatice în septembrie 2019, în timp ce Insulele Canare au înființat, în 2018, un observator pentru schimbările climatice.

Regiunile ultraperiferice sunt deosebit de vulnerabile la fenomenele meteorologice severe legate de schimbările climatice. Este nevoie de o acțiune susținută și coordonată la toate nivelurile, în cadrul politicilor, care să canalizeze investițiile către îmbunătățirea capacității de adaptare, consolidarea rezilienței, prevenirea și pregătirea pentru schimbările climatice.

Energie

UE a adoptat acte legislative pentru a sprijini energia din surse regenerabile și eficiența energetică. De exemplu, Directiva¹⁸ din 2018 privind energia din surse regenerabile - care trebuie transpusă până la jumătatea anului 2021 - recunoaște rolul comunităților locale în tranziția către energia curată, un rol deosebit de important în teritorii izolate, cum ar fi regiunile ultraperiferice.

În contextul **inițiativei „Energie curată pentru insulele UE”**, Comisia oferă consultanță Guadelupeii, Insulelor Azore și Insulelor Canare cu privire la modul de dezvoltare a strategiilor și a proiectelor privind energia curată și a promovat cunoștințele regiunilor ultraperiferice privind energia din surse regenerabile în forumul anual al inițiativei, care a avut loc în Insulele Canare în 2018. În plus, în 2019, Comisia a instituit un mecanism¹⁹, sprijinit de Orizont 2020, pentru a mobiliza cel puțin 100 de milioane EUR în proiecte din domeniul energiei durabile în insulele europene, inclusiv în regiunile ultraperiferice, și s-a

¹⁶ Sprijinul total din Fondul european de dezvoltare regională planificat pentru schimbările climatice în toate regiunile ultraperiferice în perioada 2014-2020 este de aproximativ 1,1 miliarde EUR.

¹⁷ În decembrie 2019, a fost plătit un avans pentru asistența preconizată din Fondul de solidaritate al Uniunii Europene.

¹⁸ Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (JO L 328, 21.12.2018, p. 82).

¹⁹ <https://www.nesoi.eu/>

angajat, în comunicarea sa privind Pactul ecologic, să dezvolte un cadru de politică pe termen lung pentru a accelera tranziția insulelor UE, astfel cum este sprijinită de statele membre.

Începând cu 2021, **Mecanismul pentru interconectarea Europei** (MIE) va oferi oportunități importante pentru regiunile ultraperiferice: o rată preferențială pentru lucrări în domeniul energiei (precum și în domeniul digital și al transporturilor) și o atenție deosebită în ceea ce privește criteriile de atribuire. În plus, Comisia a propus ca investițiile Fondului european de dezvoltare regională în perioada 2021-2027 să se concentreze asupra măsurilor privind eficiența energetică și energia din surse regenerabile, ca una dintre prioritățile sale pentru o Europă mai ecologică.

La solicitarea insulei Réunion, Comisia a înființat, în 2018, un **grup operativ privind tranziția energetică**, cu reprezentanți ai serviciilor naționale și regionale și ai sectorului privat, conducând la un plan de acțiune pentru îmbunătățirea coordonării între diferite inițiative.

În 2019, Franța a lansat apeluri pentru sprijinirea zonelor neconectate cu continentul: mai mult de o treime din bugetul de 530 de milioane EUR este dedicat populațiilor defavorizate. Spania sprijină instruirea și diseminarea cunoștințelor privind energia regenerabilă și eficiența energetică în Insulele Canare.

Regiunile ultraperiferice au lansat propriile strategii de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și de creștere a utilizării energiei din surse regenerabile și a eficienței energetice. De asemenea, au dezvoltat proiecte cu finanțare națională sau UE, cum ar fi producția de energie electrică pe bază de energie solară sau biomasă (Martinica, Guadelupa, Guyana Franceză) și micronețele inteligente (Réunion). Multe regiuni ultraperiferice au investit în mobilitatea electrică. Începând cu 2017, Insulele Canare au mărit de peste două ori perioada în care insula El Hierro utilizează în proporție de 100 % energie din surse regenerabile.

Având în vedere dependența regiunilor ultraperiferice de combustibilii fosili importați, sunt necesare eforturi susținute pentru a accelera tranziția energetică, în special investind în rețele inteligente și în stocare, în surse de energie regenerabilă, inclusiv energie marină, în soluții de transport curat și în eficiență energetică, contribuind astfel la autonomia energetică în aceste regiuni îndepărtate, precum și la neutralitatea emisiilor de dioxid de carbon.

3. SUSȚINEREA CREȘTERII ȘI A CREĂRII DE LOCURI DE MUNCĂ

Comunicarea propune acțiuni pentru deblocarea creșterii în regiunile ultraperiferice, inclusiv investiții în cercetare și inovare, în antreprenoriat, în dezvoltarea competențelor, precum și în conexiuni digitale și de transport.

Cercetarea și inovarea

Pentru a stimula potențialul de cercetare al regiunilor ultraperiferice, Comisia a lansat un apel dedicat pentru o **acțiune de coordonare și de sprijin** în cadrul programului de cercetare al UE Orizont 2020. Acest lucru a avut ca rezultat proiectul FORWARD, care reunește universități, industria, societatea civilă și guvernele din toate regiunile ultraperiferice, pentru a **cartografia capacitățile de cercetare ale acestora**, pentru a identifica domeniile de excelență și pentru a sprijini participarea lor la proiecte internaționale de cercetare.

În plus, Comisia a propus ca programul UE „**Orizont Europa**” 2021-2027 să-și extindă acțiunile de „lărgire a participării și de răspândire a excelenței” în regiunile ultraperiferice. Mai mult, în perioada 2021-2027, aceste regiuni pot beneficia de noul instrument pentru investiții interregionale în inovație în cadrul cooperării teritoriale europene pentru a participa

la lanțurile valorice globale și a-și spori legăturile cu alte regiuni europene în domenii comune de specializare inteligentă.

Majoritatea regiunilor ultraperiferice își evaluează **strategiile de specializare inteligentă**²⁰ pentru a-și adapta ecosistemele de inovare la cele mai promițătoare sectoare. Insulele Azore, Madeira și Insulele Canare modelează strategia de specializare transregională Macaronezia. Regiunile ultraperiferice au elaborat inițiative pentru a favoriza integrarea actorilor locali în rețelele internaționale de cercetare și pentru a îmbunătăți participarea acestora la cercetarea finanțată de UE (de exemplu, Planul Insulelor Azore pentru internaționalizarea științei și a tehnologiei). Franța a depus în continuare eforturi pentru a stimula capacitatea de inovare a regiunilor sale prin intermediul Marelui plan de investiții francez pentru perioada 2018-2022.

Sectoarele vizate variază în funcție de regiuni. Unele regiuni s-au concentrat asupra economiei albastre, de exemplu cu proiectul Orizont 2020 privind impactul schimbărilor climatice din transportul maritim, turism, energie și acvacultură, care implică Macaronezia și regiunea Caraibilor. Altele au investit în spațiu, de exemplu Insulele Azore și Portugalia, cu noul port spațial internațional și agenția spațială portugheză de pe insula Santa Maria. Alte regiuni au investit în tranziția energetică (acțiunea Insulelor Réunion și a Insulelor Canare pentru decarbonizarea sistemelor energetice), în asistența medicală (Madeira, Guadelupa) și în dezvoltarea resurselor agricole sau a produselor cosmetice pe bază de substanțe naturale (Guyana Franceză).

Dezvoltarea potențialului de cercetare și inovare al regiunilor ultraperiferice este esențială pentru a stimula creșterea în aceste regiuni. Creșterea participării acestora la rețelele internaționale de cercetare și la lanțurile valorice globale atât în Europa, cât și cu țări terțe poate ajuta regiunile ultraperiferice să-și consolideze sistemele de inovare și să creeze locuri de muncă.

Ocuparea forței de muncă, educație și formare

Fondurile UE pentru politica de coeziune și politica agricolă oferă sprijin substanțial pentru dezvoltarea socială în regiunile ultraperiferice²¹.

Propunerea Comisiei pentru Fondul social european plus 2021-2027 garantează cele mai mari rate de cofinanțare pentru regiunile ultraperiferice, stabilește o **alocare suplimentară specifică** pentru sprijinirea ocupării forței de muncă, a educației și a incluziunii în aceste regiuni și alocă 15 % din componenta națională pentru **sprijinirea tinerilor** din regiunile ultraperiferice cu un procent semnificativ de persoane care nu sunt încadrate profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare.

În 2018, Comisia a îmbunătățit accesul la microfinanțare în regiunile ultraperiferice franceze prin creșterea garanției Programului pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială pentru o asociație care sprijină micii întreprinzători, ADIE. În plus, Comisia a majorat și mai mult alocarea pentru Franța, inclusiv pentru regiunile sale ultraperiferice, în cadrul **Inițiativei pentru ocuparea forței de muncă pentru tineri**, precum și resursele **Fondului social european** pentru Spania, inclusiv pentru Insulele Canare.

²⁰ Punerea în aplicare a strategiilor de specializare inteligentă pentru a sprijini regiunile și statele membre în tranziția lor economică este o condiție prealabilă pentru a beneficia de fondurile structurale și de investiții europene în perioada 2014-2020.

²¹ Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală au alocat împreună peste 3 miliarde EUR pentru sprijinirea incluziunii sociale, a educației, a formării profesionale și a ocupării forței de muncă în regiunile ultraperiferice în perioada 2014-2020.

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

În același an, în cadrul **Erasmus+**, Comisia a majorat subvenția lunară pentru rezidenții din regiunile ultraperiferice și subvențiile de călătorie pentru cetățenii din Mayotte și Réunion²². De asemenea, Comisia a extins condițiile specifice Erasmus pentru cetățenii regiunilor ultraperiferice la **Corpul european de solidaritate**. În propunerea sa pentru Erasmus 2021-2027, Comisia s-a angajat să **sporească participarea regiunilor ultraperiferice** la schemele de mobilitate, inclusiv cu **țările vecine**, și să monitorizeze această participare.

Franța și-a revizuit legislația²³ în vederea dezvoltării unor contracte de ucenicie cu țările terțe vecine. Cele mai multe regiuni ultraperiferice – Martinica, Réunion, Insulele Azore, Madeira, Insulele Canare – au elaborat planuri de acțiune pentru îmbunătățirea antreprenoriatului în cadrul proiectului Interreg GROWUP, destinat șomerilor din sectoarele economiei albastre și verzi. Guyana Franceză a creat o diplomă de licență profesională în domeniul aerospațial, Réunion investește în universitatea sa regională, iar Insulele Azore au lansat mai multe inițiative pentru promovarea încadrării în muncă a tinerilor.

Îmbunătățirea competențelor, în special în rândul tinerilor, este esențială pentru a răspunde nevoilor de pe piața muncii și a spori capacitatea de inserție profesională a cetățenilor. Investițiile suplimentare în mobilitatea internațională ar îmbunătăți cooperarea cu țările vecine și ar sprijini integrarea regională.

Competitivitate, antreprenoriat și piața unică

Fondurile UE pentru politica de coeziune și politica agricolă oferă sprijin substanțial pentru stimularea competitivității IMM-urilor în regiunile ultraperiferice²⁴.

Pentru a îmbunătăți accesul acestor regiuni la finanțare, **Platforma europeană de consiliere în materie de investiții** a analizat situația fiecărei regiuni și a propus modalități de maximizare a sprijinului financiar, inclusiv din Fondul european pentru investiții strategice²⁵. Comisia a favorizat discuțiile cu autoritățile naționale și regionale și cu instituțiile financiare cu privire la soluțiile propuse și a încurajat punerea în aplicare a acestora. În plus, propunerea Comisiei pentru programul InvestEU încurajează statele membre să abordeze eșecurile pieței în regiunile ultraperiferice, folosind programul pentru a atrage investiții private și a crește gradul de mobilizare a finanțării.

În 2019, Comisia a lansat o cerere de propuneri în cadrul programului **Erasmus pentru tinerii antreprenori**, încurajând solicitanții să includă entități din regiunile ultraperiferice. Drept urmare, un prim punct de contact în Martinica sprijină antreprenorii locali. Propunerea Comisiei pentru **Programul privind piața unică** pentru perioada 2021-2027 subliniază în plus necesitatea de a integra mai bine regiunile ultraperiferice pe piața internă. În plus, Comisia a propus ca **Fondul european de dezvoltare regională** să continue să ofere o alocare specifică pentru a compensa costurile suplimentare cu care se confruntă întreprinderile situate în aceste regiuni. Sprijinul din partea **Rețelei întreprinderilor europene** este disponibil în Insulele Azore, Madeira, Insulele Canare, Martinica, Guadelupa și Réunion.

²² Prin crearea unor subvenții de călătorie excepționale pentru rezidenții care călătoresc de la peste 8 000 km distanță.

²³ “Loi relative à la liberté de choisir son avenir professionnel” (“Legea privind libertatea alegerii viitorului profesional”), 5.9.2018.

²⁴ Fondul european de dezvoltare regională și Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală sunt proiecte de cofinanțare pentru sprijinirea competitivității IMM-urilor din regiunile ultraperiferice, în valoare de 1,5 miliarde EUR în perioada 2014-2020

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

²⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/outermost-regions/pdf/rup_2019/invest_platform_feasibility_study_en.pdf

Franța a sprijinit societățile din regiunile ultraperiferice cu scheme fiscale sau condiții de finanțare specifice. Insulele Canare și Martinica au elaborat strategii de internaționalizare. Unele regiuni au intensificat relațiile comerciale cu țările terțe vecine. De exemplu, Guadelupa a sprijinit întreprinderile în efectuarea de exporturi în SUA, Réunion a creat un serviciu pentru a sprijini întreprinderile nou-înființate în Mozambic și instrumente financiare pentru IMM-uri, sprijinite de Fondul european de dezvoltare regională. Mayotte și Réunion înființează poli tehnologici.

Sunt necesare eforturi mai mari la toate nivelurile pentru îmbunătățirea antreprenoriatului și stimularea competitivității în sectoarele cu potențial ridicat, precum biodiversitatea și economia albastră.

Accesibilitatea digitală

În 2017, Comisia a lansat rețeaua UE a **birourilor cu competențe în materie de bandă largă** pentru a sprijini statele membre și regiunile în conceperea și punerea în aplicare a strategiilor pentru a aduce banda largă în zone care nu sunt deservite de implementarea comercială. Comisia a încurajat participarea regiunilor ultraperiferice la această rețea și a recomandat statelor membre să sprijine implicarea acestora. De asemenea, Comisia a aprobat două proiecte importante pentru rețelele de bandă largă de mare viteză din Réunion (2018) și Martinica (2019), care vor fi sprijinite de Fondul european de dezvoltare regională. În propunerea sa pentru programul Europa digitală 2021-2027, Comisia a avut în vedere anumite entități digitale din regiunile ultraperiferice și a acordat o atenție specială acestor regiuni în criteriile de atribuire. În plus, în cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei 2021-2027, vor fi eligibile pentru sprijin proiectele care sprijină rețelele magistrale noi sau modernizate, inclusiv cabluri submarine între statele membre și între Uniune și țări terțe. Mai mult, lista orientativă a proiectelor de infrastructură pentru conectivitatea digitală de interes comun care însoțește propunerea de Mecanism pentru Interconectarea Europei²⁶, astfel cum a fost modificată de Parlamentul European și de Consiliu²⁷, include un nou cablu submarin care face legătura între Madeira, Insulele Azore și Portugalia continentală. Proiectele în domeniul conectivității digitale din regiunile ultraperiferice pot beneficia de o rată mai mare de cofinanțare.

Franța și-a îmbunătățit competențele digitale investind în centre de învățământ, în timp ce Madeira și Insulele Canare au elaborat cursuri noi. În 2019, Portugalia a creat un grup de lucru pentru a pregăti înlocuirea cablurilor submarine dintre regiunile sale ultraperiferice și continent. În plus, Madeira și Guyana Franceză intenționau să se conecteze la cablul submarin care face legătura între Portugalia și Brazilia, cu un sprijin din partea UE în valoare de 26,5 milioane EUR.

Creșterea nivelului de digitalizare a regiunilor ultraperiferice pe baza unei conectivități bune cu UE și cu țările terțe este importantă pentru a permite acestor regiuni să profite de piața unică digitală și să facă afaceri pe plan internațional. Rețeaua de birouri cu competențe în materie de bandă largă poate ajuta regiunile ultraperiferice în consolidarea capacității lor de a pune în aplicare proiecte în acest sector prin schimbul de bune practici și suport tehnic.

Transporturile

Comisia a propus dispoziții specifice pentru regiunile ultraperiferice în cadrul Mecanismului pentru Interconectarea Europei 2021-2027: lucrările din domeniul transporturilor, precum

²⁶ Partea V a anexei la propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Mecanismului pentru Interconectarea Europei - COM(2018) 438 final.

²⁷ Trilogul din 7 martie 2019 privind Regulamentul de instituire a Mecanismului pentru Interconectarea Europei.

conexiunile cu aeroporturile, porturile, nodurile urbane din aceste regiuni, sunt eligibile pentru finanțare și pot beneficia de o rată mai mare de cofinanțare.

Mai mult, Comisia a propus, cu titlu de excepție, ca regiunile ultraperiferice să poată utiliza Fondul european de dezvoltare regională 2021-2027 pentru a investi în **infrastructura aeroportuară**. În 2019, Comisia a furnizat, de asemenea, regiunilor ultraperiferice o analiză a nevoilor lor de conectivitate, identificând potențiale proiecte în materie de infrastructură și legate de servicii.

Comisia intenționează să propună o revizuire a **orientărilor rețelei transeuropene de transport referitoare la rețeaua transeuropeană în 2021** și să analizeze preocupările specifice ale regiunilor ultraperiferice în acest context. În cele din urmă, Banca Europeană de Investiții a investit 100 de milioane EUR și, respectiv, 60 de milioane EUR în aeroporturile din Réunion și Guadelupa, cu sprijinul Fondului european pentru investiții strategice.

Regiunile ultraperiferice au continuat să îmbunătățească infrastructura internă de transport rutier și maritim, cu sprijinul Fondului european de dezvoltare regională. Aceasta include îmbunătățirea siguranței infrastructurii rutiere și dezvoltarea transportului public în Madeira, Guyana Franceză și Mayotte, precum și îmbunătățirea accesibilității pentru diverse insule din Azore. În plus, Guyana Franceză stabilește noi rute de transport maritim cu țări terțe, iar Guadelupa instituie o nouă legătură de zbor cu Statele Unite.

Eforturile susținute la nivel european, național și regional sunt necesare pentru a sprijini conectivitatea în regiunile ultraperiferice. Stabilirea unui flux fiabil de proiecte și optimizarea sprijinului disponibil sunt importante în această privință.

4. INTENSIFICAREA COOPERĂRII REGIUNILOR ULTRAPERIFERICE CU ȚĂRILE VECINE ȘI CU ALTE ȚĂRI

Propunerea Comisiei de cooperare teritorială europeană pentru perioada 2021-2027 urmărește să **faciliteze cooperarea între regiunile ultraperiferice și vecinii acestora**, cu un buget rezervat și norme flexibile privind cooperarea, aliniate la instrumentul de finanțare externă. În acest context, regiunile ultraperiferice au făcut schimb de bune practici pentru a **facilita proiectele comune** în 2019 și au creat platforme comune care implică programe externe.

UE a lansat negocieri cu statele din Africa, zona Caraibilor și Pacific cu privire la acordul post-Cotonou, cu un mandat de negociere care consacră necesitatea de a lua în considerare preocupările și situația regiunilor ultraperiferice. Acest acord este important în definirea cooperării cu privire la probleme globale, cum ar fi guvernanta oceanelor.

În 2019, Guadelupa a devenit membru al Organizației Statelor Est-Caraibiene, iar Saint-Martin a solicitat să devină observator. Guyana Franceză a lansat un studiu privind obstacolele cu care se confruntă societățile locale, în timp ce Martinica și Réunion au sprijinit internaționalizarea întreprinderilor locale, iar Réunion și Mayotte au sprijinit mobilitatea studenților în țări terțe. Regiunile ultraperiferice au participat la proiecte de cooperare regională cu vecinii lor în domenii precum transporturile, sănătatea, turismul albastru, competențele. Regiunile Macaroneziei au consolidat cooperarea cu Cabo Verde, Mauritania și Senegal, prin proiectul Hexagon, în cadrul programului lor de cooperare teritorială. În 2018 și 2019, țările din Marea Caraibilor, împreună cu regiunile ultraperiferice din zonă, s-au angajat într-un exercițiu comun de testare a sistemului de avertizare timpurie în caz de tsunami.

Unele regiuni ultraperiferice se confruntă cu provocări socio-economice importante din cauza **migrației**. În acest context, programele naționale sprijinite prin mai multe fonduri UE includ o serie de acțiuni dedicate. De exemplu, Fondul UE pentru azil, migrație și integrare și Fondul

de securitate internă au sprijinit procesarea cererilor de azil în Guyana Franceză, dezvoltarea Sistemului european de supraveghere a frontierelor în Insulele Azore și Madeira și integrarea migranților în societate și pe piața muncii în Insulele Canare. Franța a creat servicii specializate în domeniul migrației în Mayotte. În Madeira, fondurile politicii de coeziune au sprijinit proiecte pentru furnizarea de servicii medicale, educație, securitate socială și locuințe cetățenilor din Venezuela. În ceea ce privește mobilitatea în raporturile cu **vecinii**, UE a revigorat relațiile cu Maroc, astfel cum a confirmat Consiliul de Asociere UE-Maroc din iunie 2019.

Construirea încrederii în țările vecine și elaborarea unor practici comune de partajare a resurselor sunt esențiale pentru exploatarea noilor oportunități de cooperare. Platformele care implică atât Fondul european de dezvoltare regională, cât și părțile interesate ale Fondului european de dezvoltare ar putea sprijini acest scop. Acordurile de parteneriat pentru mobilitate ar putea înlesni integrarea regională.

5. CONCLUZII

Punerea în aplicare a Comunicării din 2017 intitulată „Un parteneriat strategic consolidat și reînnoit cu regiunile ultraperiferice ale UE” este pe drumul cel bun. Într-o perioadă doar puțin mai mare de doi ani, comunicarea a declanșat rezultate pozitive concrete pentru regiunile ultraperiferice.

Comisia și-a respectat angajamentele prin crearea de oportunități specifice pentru regiunile ultraperiferice într-o gamă largă de programe ale UE, prin adaptarea constantă a legislației, a politicilor și a instrumentelor UE la nevoile și interesele lor și prin furnizarea de sprijin adaptat acestor regiuni. Este important ca Parlamentul European și Consiliul să adopte programele UE pentru perioada 2021-2027 care oferă acces personalizat și condiții specifice pentru regiunile ultraperiferice, astfel cum a propus Comisia.

Regiunile ultraperiferice și statele membre respective și-au jucat rolul prin adoptarea de strategii regionale și naționale și dezvoltarea de inițiative concrete de punere în aplicare a comunicării, făcându-și auzită vocea în procesul de elaborare a politicilor.

Ținând seama de progresele înregistrate, punerea în aplicare integrală a comunicării **necesită intensificarea și concentrarea eforturilor, la toate nivelurile, în sectoare esențiale: abordarea schimbărilor climatice, protejarea biodiversității, introducerea economiei circulare și trecerea la energia din surse regenerabile.** Investițiile în aceste sectoare sunt deosebit de importante pentru a asigura o creștere durabilă în aceste regiuni vulnerabile, îndepărtate și izolate ale UE. Acesta este motivul pentru care Comisia va acorda o atenție deosebită rolului regiunilor ultraperiferice în cadrul Pactului ecologic, ținând seama de vulnerabilitățile și atuurile acestora. Fondul european de dezvoltare regională constituie o sursă importantă de finanțare pentru a investi în aceste sectoare.

În plus, este necesară menținerea eforturilor pentru continuarea dezvoltării economiei albastre și îmbunătățirea conectivității în regiunile ultraperiferice. Investirea în competențe rămâne un factor-cheie pentru sprijinirea creării de locuri de muncă și a antreprenoriatului la nivel de sectoare.

Un parteneriat solid și o strânsă cooperare între Uniunea Europeană, regiunile ultraperiferice și statele membre respective rămân esențiale pentru dezvoltarea potențialului acestor regiuni îndepărtate și pentru a sprijini tranziția lor către o economie verde, care plasează oamenii pe primul loc. În timp ce situația fiecărei regiuni ultraperiferice variază considerabil, calea către eliminarea inegalităților dintre aceste regiuni și continentul european este încă lungă.

Ajungerea la regiunile ultraperiferice contribuie la construirea unei Uniuni Europene favorabile incluziunii, **care nu lasă pe nimeni în urmă**. La rândul lor, regiunile ultraperiferice, cu atuurile lor unice, pot contribui semnificativ la **o Uniune Europeană mai ecologică, neutră din punct de vedere climatic și durabilă**.